

חוגינו

גיליון י"ז

חקת

אבות ו'

יו"ל ע"י צעירי חוג חתם סופר זכרון מאיר ב"ב

מתורת רבותינו

זאת חוקת התורה.

איתא במדרש: ועל זה אמר שלמה 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני' שגם שלמה החכם מכל אדם לא הבין את טעם חוקת הפרה. והקשה רבינו הגאון ר' יהודה אסאד זיע"א והגאון ר' יצחק שלמה אונגר זצ"ל אב"ד חוג חת"ס בני ברק שרש"י מביא בשם ר' משה הדרשן טעם כל הדינים שנאמרו בפרה אדומה וא"כ מדוע היא רחוקה ממני. ומתרצים שניהם פה אחד דהלא רש"י בפרשת בשלח על הפסוק 'שם שם לו חק ומשפט' מפרש כי כבר אז נצטוו על מצוות פרה אדומה וא"כ לא יתכן שכל הדין של פרה אדומה הוא רק בגלל העגל. וזהו שאמר שלמה: אמרתי אחכמה – והטעם הוא כמו שפירש ר' משה הדרשן, אבל 'והיא רחוקה ממני' שכבר נצטוו במרה שהוא רחוק מהעגל וזה לא הטעם.

זאת חוקת התורה.

פירש"י: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה זאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה. הקשה רבינו החתם סופר: א. מהו הלשון 'מונין'. ב. למה לא כתב רש"י זאת בכל החוקים שבתורה כגון כלאים ועוד. ג. אם באמת אומות העולם אינם מבינים הטעם מה מועילה תשובה זו שזה חוקה. ומתרץ כי הלשון 'מונין' הוא מלשון הונאת דברים, שהאומות סבורים שהטעם לפרה אדומה הוא בגלל חטא העגל, ועל כן להדאיב לב ישראל הם שואלים בכוונה פרטית מה המצווה הזו ומה טעם יש בה, הלא על מעשיכם מעשה העגל המתועב, וכוונתם להלעיג על ישראל ולכן כתב חוקה להראות לאומות העולם שאין טעם למצוה ואין להרהר אחריה כלל.

ויצא עוג מלך הבשן לקראתם.

איתא בגמ' בנדה [סא.] כי סיחון ועוג שני אחים היו מלפני המבול והאריכו ימים עד ימי משה. ומביא המהרש"א דבמדרש איתא שעוג האריך ימים בזכות שהודיע לאברהם כי נשבה לוט. והקשה המהרש"א מדוע סיחון גם האריך ימים. מתרץ אב"ד קהילתנו הגרי"צ ברנפלד זצ"ל כי למדרש לא הוקשה מדוע האריכו ימים, כי כל מי שהיה קודם המבול האריך בטבעו ימים [וכמבואר ברמב"ן] ורק נתקשה מדוע לא נענש עוג מיד כי רצה שאברהם ייהרג, וזה מה שתירץ המדרש שהאריכו ימיו כדי שיראה שאומה שלמה יצאה מאברם.

ומקדשי תראו

זמני התפילות לשבת
שחרית.....8:00
שיעור או"ח ממורינו
הרב שליט"א 12:30
מנחה גדולה.....1:15
שיעור חו"מ ממורינו
הדיין שליט"א 5:58
מנחה קטנה.....7:18
מעריב מוצ"ש.....8:35

זמני התפילות לחול
שחרית.....6:45
מנחה א' [בית שני]...7:00
מנחה ב'.....7:43
שיעור משנה ברורה
ממורינו הרב שליט"א
מעריב.....8:23

ברכת מזל טוב שלוחה
בזאת למוה"ר יחיאל
יהודה נוישטאט הי"ו
לרגל שמחת אירוסיו בנו
הבה"ח המופלג יעקב ני"ו.

ניתן להשיג הגיליון בבית
מדרשינו ובבית המדרש
פרשבורג ובביהמ"ד חוג
חת"ס רח' מימון ובמייל
CHOOGEINOO@GMAIL.COM

כתב האליה רבה [סי' קכ"ד ס"ז והובא במשנ"ב]: **אוי לאנשים שמשכיחים בעת התפילה כי ראינו כמה בתי כנסת נחרבו בשביל עון זה.** עכ"ל. וידוע כי בעיר ואם בישראל פרשבורג מתוך כ-15 בתי כנסת שהיו בה, לא נותר על תילו לאחר השואה שום בית כנסת חוץ מה'פרייס שול' בו לא דיברו בתפילות בזכות הקפדתו של ראש הקהל ר' דוד קסטנר זצ"ל שהיה מוחה וגוער במדברים בשעת התפילות בבית הכנסת.

ידיעות החוג

בהוצאת: האחד הארצי של חוגי חתם סופר
תל-אביב, ת. ד. 570 פנימי — לחברי החוג

סיקור ישיבת 'שבט סופר' פרשבורג בירושלים

סיור במבצרי התורה ישיבת 'שבט סופר' ירושלים

ת"ת "שבט סופר" מתנהל ע"י ת"ח ומחנכים מופלגים. מי שרוצה לטעום טעם "יסודי התורה" של פ"ב המעיטרה ילך לת"ת "שבט סופר" בירושלים. שם ימצא מנוחת נפשו. כבימים ההם אווירא מלבבת ומלטפת, מספרת זכור ימות ער לפ... תלמידים חכמתם בלבם ויראתם על פניהם. כאן לא תמצא כל סדק ופגם מהורמים השוטפים בחוץ למיניהם. בימים היותר קשים לא נטש רב"ו הגדול שליט"א את צאן מרעיתו — כבבת עין שמרם ולא נתן לנגוע בת"ת למרות תנאים קשים מאד. תלמידי הת"ת מצטיינים בידיעות עמוקות בסוגיות הש"ס ויראה טהורה מבלי להתרברב ולבעוט במישהו.

ישיבת בחורים "שבט סופר". הישיבה הזאת היא הצעירה בין מבצרי התורה "שבט סופר" בירושלים. רוב חניכי המעון חת"ס עוברים ליריבה עם חברים מקשיבים מערי הארץ.

כולל אברכים "שבט סופר" שם יושבים אב"ר רכים בעלי משפחות כ"י גורסים באורייתא תדי"רא. השעורים נאמרים ע"י רבנו הגדול שליט"א. ביהמ"ד "שבט סופר". ביהמ"ד מיועד לתורה והפלה בנוסח בעח"ס ובו מתקיימים שעורי תורה של חוג ח"ס ירושלים. כל המוסדות הנ"ל מתנהלים בעין פקוחה של רבנו הגדול שליט"א ולבו עליהם.

והיום הזה קוראת הנהלת ישיבת "שבט סופר" קריאה של חבה להורים השואפים לחנוך אמיתי לבניהם — הבו לנו את בניכם! נגדל אור תם שיהיו ראויים לשמם. התלמידים יקבלו אש"ל בתנאים נוחים מאד — ואף בחנם — מתקבלים מגיל 7 ומעלה במעון הח"ס ות"ת וישיבת בחורי ירושלים.

ילמד כל בית אב בחוגי ח"ס באשר הוא שם לדעת לשמוע את הקריאה הנלהבת של הנהלת ישיבת "שבט סופר" ולהכניס את ילדיו בשורות על הישיבה אשר דלתותיה פתח קדוש ה' הח"ס בדדעוניץ ועלתה לירושלים עיה"ק.

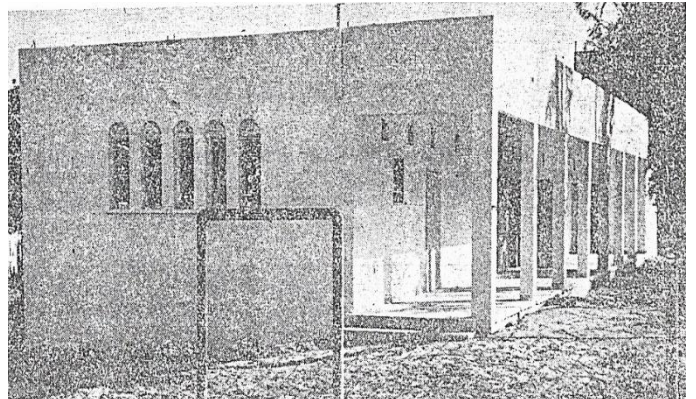
מה ה' דורש ממך — הצנע לכת עם דא"ל לוחות שניות שנתנו בצינעא נתקיימו. גם דברי תורה נתונים בצינעא שלא תשלוט בהם עיה"ר. ואין מגלים אלא לצנועים. ואת צנועים חכמה הדברים נאמרים כלפי התפתחות ישיבת "שבט סופר" בירושלים בימי השואה והשמד. בתי מדרשות נהרסו, תורה נתיממה, ח"ו כאילו אין עתיד ואין גיצוץ אור נוגה לאימה חשכה שנפלה.

בימים ההם לא השבית גואל לישראל יוצאי אונגרו — ב"ה. בימי אמים אלה חוהמ"פ שנת תש"א קרא מועד כבוד אדמו"ר מאור עינינו מרן האב"ד פ"ב שליט"א לירושלים, קומץ תלמידי דים ות"ח נושאי סבל תורה. רובם ככולם טרם נחאקלמו בארץ. אחרי ח"ת בסוגי' אמר רבנו הגדול שליט"א לא פטוס מיוחד וללא פרסום מלולי — מתובל בדברי אגדה. אין יוצא ובא ממ' דינתנו — ואנו זקוקים לרחמי שמיא. בעח"ס אמר שלא עבר יום ללא לימוד ברבים. מאז שנפ"ר החו דלתות הישיבה בדדעוניץ ואח"כ במט"דף ואח"כ בפ"ב המעיטרה לא פסקה ישיבה מעור לס. ישיבת הח"ס עברה לרבנו בעל כ"ס זי"ע ומידו לידי רבנו בעל שבט סופר זי"ע. וממנו עברה לידי כעת הוטל עלי להעביר את בית מדר"ו שו בעח"ס "השעור" — שטובעו" הנה לירושלים. הדברים המופלאים נאמרו בחוהמ"פ תש"א. ומאותו חוהמ"פ לא חבק רבנו הגדול שליט"א את ידיו — בעמל ויגיעה רבה ללא שעור, בסבל איחני — קיימא לן ישיבת שבט סופר בירושלים. בצינעא יתירה וללא פרסום יסד רבנו הגדול שליט"א את מעון החתם סופר בסנהדרין. מעון שעומד לשם ולתפארת ב"ה ויחיד בחינו. מדה הצניעות חופפת על הכל יראה טהורה שולטת בכל. אווירא משפחתית מקשרת בנימיה נפש חניך בהניך ולמורה. נקיון וסדר מופתי שגם בע" לי דיעה אחרת — חפשים — נאלצו להודות בע"פ בכתב יושר ולהגיד אמיתת המציאות.

מהתרחש בחוג

בית המדרש של חוג התם סופר פתח תקוה

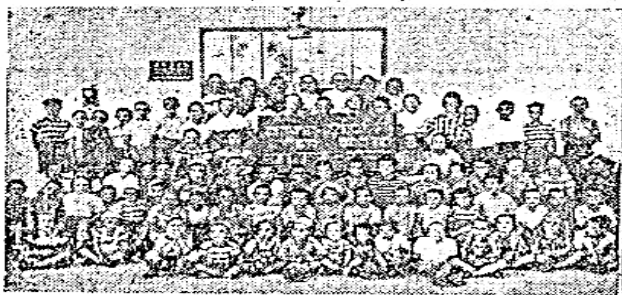

תמונה זו מראה את בנין המדרש של חוג התם סופר פתח תקוה, ישמש כתלמוד תורה ויש בו ארבעה הדרים ארבע כיתות: — הודות להתמסרותם של כמה חברינו, יתאפשר בזמן היותר קרוב פתיחתו ההגנית.

בפתח תקוה בבנין מפואר לומדים כעת חמש כתות עם 110 ילדים כ"י, וכבר מורגש נחיצת הקמת כיתה נוספת. הודות למרצם ורצונם העז של כמה פעילים, ובפרט האחיים פרידמן, ומר בלומנטל, נרכש מגרש נוסף סמוך לבנין הת"ת, ולפי כל הסימנים — למרות כל הקושיים — יצליחו להתפתחות נוספת בזמן הקרוב.

בזכרון מאיר היתה ג"כ התקדמות ענקית בשנתיים האחרונות. בט"ו בשבט תשס"ז התחילו בבנין קטן באגף הימין של ביהמדר"ר הגדול, ואחרי שנתיים בט"ו בשבט תשי"ח כבר נבנה הביהמדר"ר הגדול, וחגגו את חנוכת האולם השלישי, האגף השמאלי של הבנין. הבנין המפואר שהיום כבר מכיל 4 כתות (אולם א' נחלק לשניים) כבר קטן מלהחזיק את כל הכתות.

וכבר מכינים תכניות להקמת כתות נוספות על הקומות משני צדי הבנין. מספר הילדים הוא 100 כ"י עם 4 מלמדים, ת"ח ירא'שמים, עם כשרונים פדגוגיים, יוצא ישיבת ת"ס.

הת"ת של זכרון מאיר

חלק הפנימי של ביהמדר"ר הגדול בזכרון מאיר

למרות העול הגדול שקבלו על עצמם חברי החוג בבניית הביהמדר"ר לא הוזהרה החזקת הת"ת. הודות לפעילים ובפרט של החברים ר' ח' צ. גולדשטיין ור' יוסף פרישמן גזבר הת"ת, מתנהלים הענינים בלי הפרעות.

דיעה משמחת היא, שגם בבני ברק שיכון ה' נפתחה ת"ת ע"י חברי החוג. כל ההתחלות קשות הן, ובפרט ייסוד ת"ת וביסוסה, אבל למרות הכל נפתחו דלתות ביהמדר"ר לפני תשב"ר, ולפי כל הסימנים יש סיכויים להתפתחות נוספת.

לפני סגירת הגליון קבלנו הידיעה שקנו מגרש מתאים לבניית ביהמדר"ר ות"ת. הצורך לבניית ביהמדר"ר כבר ה' מורגש מזמן, אבל ייסוד הת"ת נתנה הדחיפה הסופית. לפעולה השובה זו, עם צעד זה מתחיל דף חדש בתולדות חוג ת"ס שיכון ה', ותקותנו שעוד נשמע בשורות משמחות מסניפנו זה.

מספר התלמידים הוא 30 כ"י עם 2 מלמדים. הגבאים העושים את צרכי הצבור באמונה ובמסירת נפש, הם: ר' מ. גוטמן, ר' מ. לוי, ר' י. פרישמן, ר' ג. צ. פרידמן, ור' מ. שורץ. סקירה קצרה זו מראה בתמונות ברורות, שאין דבר שעומד נגד הרצון. היו תמיד וגם יהיו תמיד כל מיני הפרעות מבפנים ומבחוץ, היצה"ר ימצא תמיד תחבולות לבטל איזה ענין גדול ובפרט ת"ת שהוא כנגד כולם. הוא יופיע בכל פעם ובכל מקום בצורות אחרות, אבל עם רצון עז, ובמסירת נפש אפשר להתגבר על כל מיני קושיים.

אנו מלאי תקוה, שבשטח הזה מקום הניחו לנו אבותינו, ונוכל לפעול עוד גדולות אי"ה ובזכות אבותינו ורבותינו ז"ל שמסרו נפשם על מוסדות תורה נזכה להעמיד דור ישרים ברוחם וכרצונם אכ"י.

רבינו בעל ההפלאה זיע"א – ה' תמוז

הר"ר יצחק קנפלמכר זצ"ל

אחד מרבותיו המובהקים של רבנו החת"ס היה ר' פנחס הורוויץ זיע"א הידוע בכינויו 'ההפלאה' ע"ש ספרו על מסכת כתובות. החת"ס התבטא עליו כי מי ששלא ראה את הכהן [הרי הוא ר' נתן אדלר] והלוי [בעל ההפלאה] מפרנקפורט, כבר לא יכול לראות דורות אחרים. על גודל התמדתו בילדותו מסופר כי אמו התבטאה עליו ועל אחיו ר' שמעלקא מניקלשבורג שאחד מהם אינו מברך ברכת המזון ואחד מהם אינו קורא קרי"ש. והסבירה כוונתה כי אחד מהם בקושי אוכל ואינו מגיע לשיעור ברכת המזון, ואחד אינו הולך לישון אלא נרדם על תלמודו ואינו קורא קרי"ש. לפני שנתמנה החת"ס לכהן כרבה של דרעזניץ הוא הלך למהר"ם בנעט לקבל ממנו סמיכה. אחר שבחנו שאלו המהר"ם האם הוא בקי גם באגדה, כי רב צריך להיות בקי בהלכה ובאגדה. ענה לו החת"ס שכיון שהוא תלמיד של ההפלאה שהיה ידוע בכוחו הגדול באגדה, הוא קיבל זאת ממנו. החת"ס אף כותב בהסכמה לספרו של ההפלאה 'פנים יפות' על התורה, כי ספר זה חשוב יותר מספר ההפלאה שחיבר עמ"ס כתובות ומספר המקנה עמ"ס קידושין. ישנו מכתב מפורסם מהחת"ס בנוגע לתוכן הלימוד עם ילדים, בו הוא כותב כי רבו ההפלאה כבר בשנת תקמ"ג בתחילת דרכה של תנועת ההשכלה ניבא את החורבן הגדול שתמיט תנועה זו על היהודים, ולכן ציווה ללמד את הילדים כבר מקטנות גמרא ודברים קשים ולא רק תנ"ך ואגדה. בעל היריעות שלמה כותב בשם אביו ר' שלום חריף שההפלאה היה מסיים את חוק לימודו מדי לילה בשעה תשע, אז היה סועד את ליבו ועולה על יצועו עד השעה שלוש שאז קם והתגבר כארי ללימוד התורה. ההפלאה כיהן בתחילה כרב עיירה בפולין וכששמעה קהילת פרנקפורט את גאונותו קראוהו לכהן פאר כרב העיר שהיתה בזמנו עיר גדולה לאלוקים ומלאה חכמים וסופרים.

זכותו יגו עלינו

במשך עשרות שנים, שלא על מנת לקיים פרס, שימש הר"ר יצחק קנפלמכר כגבאי בקהילתנו. ר' יצחק היה בנו של ר' מרדכי קנפלמכר הי"ד מפרשבורג ולאחר חתונתו הקים שם את ביתו. בעלות הצורר ימ"ש על יהדות אירופה נרצחו אשתו וששת בניו על קידוש השם. [הם הונצחו על המציבה הימנית בבית מדרשנו]. לאחר השואה היגר ר' יצחק לדנמרק, שם התגורר אחיו והקים שם את ביתו מחדש. הוא היה בעל אמונה תמימה ויוקדת ובברית של בנו הראשון הוא אמר: ה' לקח וה' נתן יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, וקרא לו מרדכי ע"ש אביו שנרצח באושוויץ. בשנת תשי"א בערך עבר להתגורר בארה"ק באומרו כי בדנמרק א"א לחנך ילדים. בתחילה התגורר בעירנו באזור רח' ירושלים, וכשפגשו ר' יששכר בנדיקט ברחוב אמר לו: מדוע אתה מסתובב במקומות אחרים, אתה הרי משלנו. ומני אז קבע מקומו בבית מדרשינו, ועד מהרה היה מהפעלתנים ביותר למען חזוק הקהילה. הוא היה בקי מאד במנהגים והקפיד ודקדק מאד שלא לסטות כקוצו של יו"ד משום מנהג. לדוגמא, עד שהוא בא לקהילה לא היו מבדילים בבית המדרש במוצ"ש והוא הנהיג זאת כהמשך למנהג בחו"ל. וכמו כן במנהג להחזיק אבוקות מצדי הקורא את המגילה, הוא לא הסכים בשום אופן שיניחו האבוקות אלא הקפיד שיחזיקו אותם בידים כנהוג מקדמת דנא. את כל חייו מסר למען הקהילה כשכל ראשו ומעייניו היו סביב החוג. כידוע, בבית מדרשינו הקפידו מאז ומעולם [מאז הקמתו בביתו של ר' יששכר בנדיקט] שלא להשתמש בחשמל בשבת, שכן יוצאי הונגריה היו החיילים הראשונים של החזו"א למען כל דבר שבקדושה, וכמו שהתבטא החזו"א בזמנו "מיין אונגרישע סולדאטן", ולפני עידן הגנרטור היה בית מדרשנו מואר בשבתות וחגים בלוקסים, ור' יצחק היה מגיע מדי ער"ש זמן רב קודם השבת כדי להדליקם. מעשה שהיה באחד מחברי הקהילה שפתח לפרנסתו עסק קטן במרתף בנינו, והיו שכנים שהתנגדו. אחד מהשכנים היה חבר בקהילתנו, ובמוצ"ש אחר הבדלה ניגש אליו ר' יצחק וגער בו, כיצד יתכן שמפריעים ליהודי שרוצה להתפרנס. הלה הצטדק ואמר כי הוא לא מהמתנגדים, אך ר' יצחק אמר: לא מספיק לא להתנגד, צריך גם לסייע בידו. זו היתה דמותו של גבאי שכולם הוקירוהו והעריכוהו וסרו למשמעתו. בהקשר לזה יש לציין כי הוא ניהל בתבונה רבה את נושא ה'חיובים' כאשר בשבתות הקיץ היו חיובים רבים מאחר ולרוב הציבור היו קרובים שנרצחו בשואה בתקופה זו של חודשי סיון – תמוז, וכדי למנוע מחלוקות היה ר' יצחק רושם בדייקנות במה כל אחד כובד. במוצ"ש היו נערכים לעיתים שמונה מנינים בכל אגפי בית המדרש כדי שכל החיובים יוכלו להתפלל לפני העמוד ורק לאחר שר' יצחק וידא שלכולם יש מנין ונתן את האות להתחיל ע"י דפיקה על הבימה, התחילו כולם להתפלל. יש לציין כי הקהילה מנתה אז כ-150 איש, וסיפר ר' שמואל יהודה קאהן הי"ו כי כשעלו הוא ואחיו ר' מאיר זצ"ל להבחל"ח אמר להם ר' יצחק שהם יאלצו לעמוד מאחורה מאחר ואין מקום אחד מיותר [ואז היו בבית המדרש כ-150 מקומות ישיבה]. לאחר פטירתו של נערך הספד לזכרו בבית מדרשינו.

יהי זכרו ברוך